

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
GERHARD REISCHL
της 7ης Νοεμβρίου 1978 *

*Κύριε Πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,*

Δυνάμει του AGRICULTURAL MARKETING ACT (NORTHERN IRELAND) του 1983, που αντικαταστάθηκε το 1964 με ταυτόσημο νόμο, υφίσταται στη Βόρεια Ιρλανδία, από το 1933, ένα σύστημα εμπορίας χοίρων. Το σύστημα αυτό διευθύνεται από τον PIGS MARKETING BOARD (NORTHERN IRELAND), τα περισσότερα μέλη του οποίου είναι παραγωγοί χοίρων· εν τούτοις, το Υπουργείο Γεωργίας έχει ορισμένες εξουσίες ελέγχου πάνω στον BOARD.

Για τις λεπτομέρειες της οργανώσεως του BOARD και των δραστηριοτήτων του, αναφέρομαι στην περιγραφή που δόθηκε με την απόφαση παραπομπής και στις σχετικές εξηγήσεις που παρασχέθηκαν κατά τη διάρκεια της έγγραφης διαδικασίας. Θα περιοριστώ μόνο στις ακόλουθες παρατηρήσεις:

Ένα σημαντικό στοιχείο είναι το γεγονός ότι, για τους χοίρους που εκτρέφονται στη Βόρεια Ιρλανδία, οι οποίοι προορίζονται για την παραγωγή μπέικον και των οποίων το βάρος (ζωντανών) είναι τουλάχιστον 77 κιλά, εκτός από ζώα που χρησιμοποιούνται για αναπαραγωγή ή χοίρους με μικρότερο βάρος, ο BOARD έχει μονοπώλιο εμπορίας. Καθένας που θέλει να πωλήσει τέτοιους

χοίρους οφείλει κατ' αρχήν (εκτός από ορισμένες προβλεπόμενες εξαιρέσεις) να εγγραφεί ως παραγωγός στον BOARD. Οι χοίροι δεν μπορούν να πωληθούν παρά στον τελευταίο ή μέσω αυτού ή σύμφωνα με τις οδηγίες του. Ο BOARD μεταπωλεί τους χοίρους σε μεταποιητές, ιδίως σε επιχειρήσεις αλαντοποιείων, στη δραστηριότητα των οποίων ο ίδιος έχει πολύ σημαντικό ενδιαφέρον· επίσης το 50% περίπου της παραγωγής μπέικον στη Βόρεια Ιρλανδία ελέγχεται από τον BOARD. Οι μεταπωλήσεις αυτές γίνονται — αλλά αυτό δεν έχει σημασία εν προκειμένω — ανάλογα με τις ποσοστάσεις που καθορίζονται από το Υπουργείο. Οι τιμές αγοράς καθορίζονται από τον BOARD βάσει των εκτιμήσεων των ετήσιων εσόδων του. Ένα ποσοστό αυτών, που προσδιορίζεται από τον υπουργό, ο οποίος, επί πλέον, μπορεί να απαλλάξει ορισμένες κατηγορίες παραγωγών από τις εισφορές, κρατείται από τον BOARD για την κάλυψη των εξόδων του. Το υπολειπόμενο μέρος, δηλ. το ενδεχόμενο πλεόνασμα, τίθεται με την άδεια του υπουργού σε ειδικό λογαριασμό, από τον οποίο μπορεί να δοθούν επιδοτήσεις σε παραγωγούς όταν πέφτουν οι τιμές. Αν έχω καταλάβει καλά, ο BOARD δεν εφαρμόζει ομοιόμορφες τιμές και προσδιορίζει επίσης ο ίδιος, κατά ορισμένο μέτρο, τους χοίρους που θα αγοράσει. Σχετικά, πρέπει να αναφερθεί ένα σύστημα μακροπρόθεσμων συμβάσεων με παραγωγούς, που προφανώς εφαρμόζεται από το 1976. Κατά το σύστημα αυτό, οι παραγωγοί οφείλουν να προσφέρουν προκαταβολικά τις ποσότητες που προσδοκούν να προμηθεύσουν σε περίοδο 13 εβδομάδων, αυτό δε αντιπροσωπεύει για την πρώ-

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γερμανική.

τη περίοδο τον όγκο της αποκαλούμενης «συμβατικής ποσότητας». Για τις εν συνεχεία περιόδους (και αυτό αποτελεί τον περιορισμό στις ποσότητες που ανέφερα), ο BOARD μπορεί να περιορίσει τις παραδόσεις, αν ένας παραγωγός δεν μπόρεσε να προμηθεύσει τουλάχιστον το 85% της «συμβατικής ποσότητας» κατά την προηγούμενη περίοδο ή αν η συνολική ποσότητα που προσφέρεται από όλους τους παραγωγούς θεωρείται υπερβολική σε σχέση με την κατάσταση της αγοράς. Όσον αφορά τις τιμές, υφίστανται συμβατικές τιμές, που καταβάλλονται για το 115% της συμβατικής ποσότητας κατ' ανώτατο όριο· κατώτερες μη συμβατικές τιμές καταβάλλονται για τους χοίρους που παραδίδονται πέραν του 115% της συμβατικής ποσότητας και για εκείνους που προσφέρονται έξω από μακροπρόθεσμη σύμβαση. Τέλος, υφίσταται ακόμα ένα δώρο (BONUS) για τους παραγωγούς που παραδίδουν τουλάχιστον το 85% της συμβατικής ποσότητας και πριμοδοτήσεις για τη διάθεση στο εμπόριο κατά τη διάρκεια ορισμένων περιόδων του καλοκαιριού.

Οι MOVEMENT OF PIGS REGULATIONS (NORTHERN IRELAND) του 1972 αποτελούν μέρος αυτού του συστήματος. Απαγορεύουν τη μεταφορά χοίρων για μπέικον που δεν προορίζονται για τα κέντρα αγοράς του BOARD και ορίζουν ότι οι αποστολές πρέπει να συνοδεύονται από έγγραφα που εκδίδει ο BOARD. Κάθε παράβαση των διατάξεων αυτών τιμωρείται με φυλάκιση ή και με πρόστιμο· επί πλέον δε, μπορεί να γίνει κατάσχεση ζώων.

Έρχομαι τώρα στα περιστατικά της κύριας δίκης: τον Ιανουάριο του 1977, ένας αστυνομικός εμπόδισε στην περιοχή του ARMAGH μεταφορά 75 χοίρων για μπέικον, οι οποίοι δεν προορίζονταν για το κέντρο αγοράς του PIGS MARKETING BOARD και δεν συνοδεύονταν από τα απαραίτητα έγγραφα μεταφοράς. Κατά συνέπεια, τον Ιού-

λιο του 1977 ασκήθηκε ποινική δίωξη εναντίον του REDMOND, κυρίου των χοίρων, κατόπιν παραγγελίας του BOARD. Λαμβάνοντας υπόψη τα μέσα αμύνης που προέβαλε ο κατηγορούμενος — ο οποίος ειδικότερα ισχυρίστηκε ότι οι κανόνες της Βόρειας Ιρλανδίας περί εμπορίας χοίρων δεν συμβιβάζονταν με το κοινοτικό δίκαιο — ο αρμόδιος δικαστής, με απόφαση του Σεπτεμβρίου 1977, έκρινε ότι έπρεπε πρώτα να επιλύσει, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, μια σειρά ερωτημάτων σχετικών με το κοινοτικό δίκαιο. Ο BOARD προσέβαλε αυτή την απόφαση με έφεση ενώπιον του εφετείου της Βόρειας Ιρλανδίας. Μετά την απόφαση επί της εφέσεως, ο πρώτος δικαστής απέστειλε την παραπάνω απόφασή του, στις 10 Μαρτίου 1978, στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Η απόφαση αυτή περιέχει τα κάτωθι ερωτήματα:

«Αποτελεί ο PIGS MARKETING BOARD (Βόρεια Ιρλανδία) “επιχείρηση”; Αποτελεί “εθνική οργάνωση αγοράς”; Αποτελεί “κρατικό μονοπώλιο εμπορικού χαρακτήρα”; Αποτελεί και τα τρία ή συνδυασμό δύο από τα τρία;

- 1) Αν αποτελεί “επιχείρηση”, πρόκειται για επιχείρηση που ανταποκρίνεται στην έννοια και τους σκοπούς των άρθρων 85 και 86; Αν ναι, οι δραστηριότητες του BOARD, ενόψει των διατάξεων που το διέπουν, είναι σαφώς αντίθετες προς τα άρθρα αυτά, ιδίως το άρθρο 85, παράγραφος 1, εδάφια α', β' και γ'.
- 2) Αν αποτελεί “εθνική οργάνωση αγοράς”, εμπίπτει στο άρθρο 2 του κανονισμού 26, ώστε να είναι σε θέση να τύχει των εξαιρέσεων που προβλέπονται εκεί; Κατά τη γνώμη μου, ο ειδικός αυτός κανονισμός δεν έχει εφαρμογή παρά μόνο σε εθνικές οργανώσεις αγοράς που ιδρύο-

νται κατόπιν συμφωνίας και δεν έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα. Ο BOARD διευθύνει το σύστημά του, επιβάλλοντας υποχρεώσεις και περιορισμούς όπως: "παραγωγός που δεν είναι ούτε εγγεγραμμένος ούτε απαλλαγμένος της εγγραφής δεν μπορεί να πωλεί χοίρους". Αλλά, έστω κι αν ο BOARD καλύπτεται από την έννοια και τους σκοπούς του άρθρου 2 του κανονισμού 26, δεν προσκομίστηκε καμία απόδειξη, ούτε από την έρευνά μου κατέστη δυνατή η αποκάλυψη αποφάσεως της Επιτροπής της Κοινής Αγοράς περί εξαιρέσεως του BOARD από την εφαρμογή του άρθρου 85 της Συνθήκης της Ρώμης.

3) Αν αποτελεί "κρατικό μονοπώλιο εμπορικού χαρακτήρα", εμπίπτει στην έννοια του άρθρου 37, παράγραφος 1, της Συνθήκης της Ρώμης, ώστε να τυγχάνει της προστασίας του άρθρου 44 της Συνθήκης Προσχωρήσεως, που προβλέπει μεταβατική περίοδο μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1977;

4) Αν αποτελεί "κρατικό μονοπώλιο εμπορικού χαρακτήρα" κατά την έννοια του άρθρου 37 της Συνθήκης της Ρώμης και η περίοδος χάριτος για τη διαρρύθμιση δεν εκπνέει πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 1977, τον προστατεύει αυτό από το άμεσο αποτέλεσμα των άρθρων 85 και 86 μέχρι την ημερομηνία αυτή; Η μπορεί να προβληθεί ο ισχυρισμός ότι ο όρος "επιχειρήσεις", κατά την έννοια των άρθρων 85 και 86, μπορεί να νοηθεί ότι περιλαμβάνει τα κρατικά μονοπώλια; Ο πληρεξούσιος του BOARD υποστήριξε ότι ο όρος "επιχειρήσεις" δεν προσδιορίζεται, αλλά χρησιμοποιείται για να γίνει διάκριση από τα "κρατικά μονοπώλια".

5) Εμπίπτουν οι δραστηριότητες του BOARD στις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 3, ώστε αυτός να εξαιρείται της εφαρμογής των διατάξεων της

παραγράφου 1; Το ζήτημα αυτό δεν ανέκυψε. Αν ο BOARD εξαιρείται από την εφαρμογή του άρθρου 85, δυνάμει της παραγράφου 3, δεν είναι αναγκαία η επάνοδος στο επιχείρημα περί της "μεταβατικής περιόδου".

6) Και όσον αφορά το άρθρο 8 της Συνθήκης της Ρώμης, που ορίζει ότι:

"1. Η κοινή αγορά πραγματοποιείται προοδευτικώς κατά τη διάρκεια μεταβατικής περιόδου δώδεκα ετών (...)

2. Σε κάθε στάδιο αντιστοιχεί ένα σύνολο μέτρων που πρέπει να ληφθούν και εκτελεσθούν ταυτοχρόνως."

Αφορά η διάταξη αυτή την παρούσα υπόθεση;»

Περαιτέρω, ο RESIDENT MAGISTRATE, στη συνοδευτική του επιστολή της 10ης Μαρτίου 1978, δήλωσε ότι παρεμπιπτόντως ανέκυπταν τα κάτωθι ερωτήματα:

1) Έχουν τα άρθρα 30, 31, 32, 34, 37, 40, 41, 42, 43, 85, 86 και 90 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας άμεση ισχύ, ώστε να απονέμουν στα άτομα δικαιώματα, τα οποία οφείλουν να προστατεύουν τα δικαστήρια του Ηνωμένου Βασιλείου;

2) Έχουν οι κανονισμοί 121/67, 2759/75 και όλοι οι άλλοι κανονισμοί περί της κοινής οργάνωσης αγοράς χοιρινού κρέατος, που εκδόθηκαν σύμφωνα με τη Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής

Οικονομικής Κοινότητας, άμεση ισχύ, ώστε να απονέμουν στα άτομα δικαιώματα, τα οποία οφείλουν να προστατεύουν τα δικαστήρια του Ηνωμένου Βασιλείου;

- 3) Βάσει της ορθής ερμηνείας μόνον των άρθρων και κανονισμών ή οποιασδήποτε άλλης διατάξεως του κοινοτικού δικαίου, είναι το «PIGS MARKETING SCHEME» (σύστημα εμπορίας χοίρων), που ισχύει στη Βόρεια Ιρλανδία, αντίθετο προς τους κανόνες του κοινοτικού δικαίου;
- 4) Κατ' εφαρμογή των ανωτέρω άρθρων, κανονισμών ή οποιασδήποτε σχετικής διατάξεως κοινοτικού δικαίου, μπορεί να επιτραπεί σε ένα κράτος μέλος:
 - α) να διατηρεί εθνική οργάνωση αγοράς, ενώ ισχύει η κοινή οργάνωση αγοράς;
 - β) να υποχρεώνει τους παραγωγούς που βρίσκονται στη δικαιοδοσία του να εγγράφονται στον «PIGS MARKETING BOARD (Βόρεια Ιρλανδία)» (Οργανισμό Εμπορίας Χοίρων της Βόρειας Ιρλανδίας), πριν να μπορούν να πωλούν χοίρους;
 - γ) να υποχρεώνει τους παραγωγούς που βρίσκονται στη δικαιοδοσία του να συνάπτουν συμβάσεις με τον «BOARD» και να πωλούν χοίρους μόνο στον «BOARD» σε τιμές και ποσότητες που αυτός καθορίζει;
 - δ) να επιτρέπει στον «BOARD» να αγοράζει κάθε χοίρο που υπόκειται στο σύστημα εμπορίας, παρεμβαίνοντας ρητώς ή σιωπηρώς;
- 5) Συνιστά η επιβολή των προαναφερθεισών υποχρεώσεων, στο πλαίσιο της συνολικής κανονιστικής ρυθμίσεως του αριθμού των παραγόμενων χοίρων, των πωλήσεων και των ελεγχόμενων τιμών, παραβίαση του κοινοτικού δικαίου, κατά το μέτρο που αυτές μπορεί να αποτελούν μέτρα ισοδύναμου αποτελέσματος με ποσοστικό περιορισμό στις εξαγωγές, λαμβανομένου υπόψη ότι η εν λόγω νομοθεσία της Βόρειας Ιρλανδίας έχει ως έναν από τους κύριους σκοπούς της και αποτελέσματά της την παρεμπόδιση εξαγωγής χοίρων προς τη Δημοκρατία της Ιρλανδίας;
- 6) Υπόκειταν το Ηνωμένο Βασίλειο κατά την ημερομηνία της προσχωρήσεως σε κοινή οργάνωση αγοράς στον τομέα της γεωργίας και, ειδικότερα, σχετικά με το χοιρινό κρέας και τους ζωντανούς χοίρους; Αν ναι, η κοινή αυτή οργάνωση ίσχυσε από 1ης Φεβρουαρίου 1973;
- 7) Δικαιούταν το Ηνωμένο Βασίλειο να εισαγάγει, το Μάιο του 1972, τους MOVEMENTS OF PIGS REGULATIONS (Βόρεια Ιρλανδία) (κανονισμός του 1972 περί μεταφοράς χοίρων);

Η γνώμη μου για την υπό κρίση αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως έχει ως εξής:

1. Πρώτα πρέπει να κάνω μερικές παρατηρήσεις για την έκταση της εξετάσεως που πρέπει να διενεργήσει το Δικαστήριο.

Η Βρετανική Κυβέρνηση τόνισε ότι μόνο τα ερωτήματα της παραγράφου 10 της αποφάσεως του εθνικού δικαστηρίου ασκούν επιρροή, καθώς εμφανίζεται από την επιστολή του RESIDENT MAGISTRATE της 10ης

Μαρτίου 1978, η οποία αναφέρεται στα ερωτήματα που τέθηκαν στην απόφαση που εκδόθηκε το Σεπτέμβριο του 1977. Η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι, κατά το μέτρο που η επιστολή περιέχει πρόσθετα ερωτήματα, δεν πρέπει να παραβλεφθεί ότι κατά τη γνώμη του δικαστή αυτά τίθενται μόνο «παρεμπιπτόντως», δηλαδή δεν είναι σχετικά και απαραίτητα για την επίλυση της διαφοράς. Περαιτέρω, ισχυρίζεται ότι, αν ληφθεί υπόψη ότι μόνο οι MOVEMENT OF PIGS REGULATIONS είναι σχετικοί για τον RESIDENT MAGISTRATE και όχι όλες οι λεπτομέρειες των κανόνων εμπορίας της Βόρειας Ιρλανδίας, έπεται ότι μόνο τα ερωτήματα που ανέκυψαν σε σχέση με το άρθρο 37 της Συνθήκης ΕΟΚ είναι σχετικά και ότι τα ερωτήματα σε σχέση με τα άρθρα 85 και 86 της Συνθήκης και τον κανονισμό 26 ή το άρθρο 8 της Συνθήκης είναι άσχετα για τη διαφορά της κύριας δίκης.

Κατά τη γνώμη μου, είναι οπωσδήποτε ορθό να αναγνωριστεί ότι οι MOVEMENT OF PIGS REGULATIONS αποτελούν κυρίως τη διαφορά της κύριας δίκης. Μη τήρηση των κανονισμών αυτών αποτελεί ποινικό αδίκημα, αμέσως δε ανακύπτει το ερώτημα κατά πόσο αυτοί συμβιβάζονται με το κοινοτικό δίκαιο. Κατά τη γνώμη μου, εν τούτοις, είναι επίσης σαφές ότι οι MOVEMENT OF PIGS REGULATIONS δεν αποτελούν αυτοτελή ρύθμιση. Είναι στενά συνδεδεμένοι με το BACON PIG MARKETING SCHEME, που ισχύει στη Βόρεια Ιρλανδία και η λειτουργία τους συνίσταται στο να εξασφαλίζουν αποτελεσματικά την τήρηση του μονοπωλίου εμπορίας, το οποίο έχει παραχωρηθεί στον BOARD. Επομένως, το τελευταίο δεν μπορεί να αφαιρεθεί έξω από την εξέταση. Αν προέκυπτε ότι το μονοπώλιο περί εμπορίας συγκροτείται με το κοινοτικό δίκαιο, τότε θα ήταν επίσης σαφές ότι οι εθνικοί κανόνες, των οποίων η αποκλειστική λειτουργία συνίσταται στο να εξυπηρετούν το μονοπώλιο εμπορίας, είναι εξίσου μη νόμιμοι.

Περαιτέρω νομίζω (και εδώ έρχομαι στο άλλο σκέλος του προβλήματος που προέβα-

λε η βρετανική Κυβέρνηση) ότι μόνο βάσει των συλλογισμών αυτών πρέπει να προσδιοριστεί ποια από τα πολλά ερωτήματα που τέθηκαν πρέπει να απασχολήσουν το Δικαστήριο. Δεν θα το θεωρούσα ορθό αν, εξ αιτίας της ασυνήθιστης παραπομπής με την οποία ασχολούμαστε εν προκειμένω (όπου ορισμένα ερωτήματα διατυπώνονται στην ίδια την απόφαση παραπομπής και ορισμένα άλλα τίθενται παραμπιπτόντως στη συνοδευτική επιστολή), το Δικαστήριο επρόκειτο να υιοθετήσει μια αυστηρά τυπολατρική θέση και να ασχοληθεί μόνο με τα ερωτήματα που περιέχονται στην απόφαση παραπομπής, χωρίς να λάβει υπόψη τον κίνδυνο επιβραδύνσεως της διαδικασίας, που θα μπορούσε να υπάρξει εξ αιτίας ενδεχόμενης νέας παραπομπής. Εκείνο που είναι προπάντων σημαντικό, είναι ότι το Δικαστήριο πρέπει τώρα να γνωρίζει πλήρως τα ζητήματα που ανέκυψαν στην κύρια δίκη. Αντίστοιχα, πρέπει να προσπαθήσει να παράσχει στο εθνικό δικαστήριο, όσο γίνεται πιο πολύ, όλα τα σχετικά κριτήρια από πλευράς κοινοτικού δικαίου, ούτως ώστε να μπορέσει ο δικαστής να εξετάσει το συμβιβαστό του συστήματος εμπορίας της Βόρειας Ιρλανδίας με το κοινοτικό δίκαιο. Επομένως, νομίζω ότι ο στενός περιορισμός της αιτήσεως εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως, που η βρετανική Κυβέρνηση θεωρεί αναγκαία, δεν είναι καθόλου ουσιαστικός, το δε Δικαστήριο μπορεί να εξετάσει όλες τις εκφάνσεις που είναι σχετικές με την τελική κρίση που περιέχεται στην ίδια την απόφαση παραπομπής και στη συνοδευτική επιστολή του RESIDENT MAGISTRATE, αν υιοθετήσει την άποψη ότι αυτό είναι εύλογο για την εξυπηρέτηση του σκοπού της κατάλληλης απασχολήσεως με την αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως.

Απομένει ένα ακόμα σημείο για αποσαφήνιση, μολονότι αυτό παρουσιάζει μερικά προβλήματα. Ορισμένα ερωτήματα διατυπώνονται κατά τέτοιο τρόπο ώστε το Δικαστήριο θα μπορούσε να νοήσει ότι καλείται να εξετάσει το συμβιβαστό του εθνικού δικαίου με το κοινοτικό δίκαιο. Στερείται

όμως δικαιοδοσίας προς τούτο, διότι αυτό θα σήμαινε *εφαρμογή του δικαίου*, πράγμα που εμπίπτει στην αποκλειστική δικαιοδοσία του εθνικού δικαστηρίου. Κατά το μέτρο αυτό, παρίσταται αναγκαίο να προχωρήσουμε με τον τρόπο που έχει ήδη υιοθετηθεί σε ολόκληρη σειρά άλλων υποθέσεων, εξάγοντας δηλαδή από μη ορθώς διατυπωθέντα ερωτήματα τα στοιχεία εκείνα που είναι πρόσφορα για εξέταση σε μια αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως· στη συνέχεια, πρέπει να γίνουν οι αναγκαίες διαπιστώσεις περί κοινοτικού δικαίου που θα επιτρέψουν στο εθνικό δικαστήριο να επιλύσει τη συγκεκριμένη υπόθεση. Η παρούσα διαδικασία δεν παρουσιάζει σχετικά καμιά δυσχέρεια μεγαλύτερη απ' ό,τι ορισμένες προηγούμενες υποθέσεις που είχαν το ίδιο πρόβλημα.

2. Δεδομένου ότι, καθώς ήδη ανέφερα, το κεντρικό ερώτημα που ανέκυψε για το εθνικό δικαστήριο είναι το αν το μονοπώλιο εμπορίας που έχει ο BOARD στη Βόρεια Ιρλανδία σχετικά με τους χοίρους που προορίζονται για μείκον είναι συμβιβαστό με το κοινοτικό δίκιο, πρέπει πρώτα να εξετάσουμε το ζήτημα της φύσεως των κανόνων του κοινοτικού δικαίου περί εμπορίας όσον αφορά το προϊόν αυτό και τι συνέπειες έχει η ύπαρξη κοινής οργανώσεως της αγοράς στη νομιμότητα των εθνικών μέτρων.

α) Η κοινή οργάνωση αγοράς χοιρινού κρέατος διείπετο αρχικά, καθώς επίσης και κατά το χρόνο της προσχωρήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου, από τον κανονισμό 121/67 (ABl. 1967, 117, σ. 2283)· επί του παρόντος αποτελεί αντικείμενο του κανονισμού 2759/75 της 29ης Οκτωβρίου 1975 (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/014). Η οργάνωση αυτή έχει εφαρμογή στα ζώα χοιρινά εκτός από ζώα προς αναπαραγωγή, καθώς και επί κρέατος και παρασκευασμάτων κρέατος. Η επιβολή εισφορών και η χορήγηση επιτροφών προβλέπεται για το εμπόριο με

τρίτες χώρες. Όσον αφορά το εσωτερικό εμπόριο, υπάρχει ένα σύστημα κοινής τιμής, το οποίο όμως δεν μπορεί να θεωρηθεί πλήρες· στην πραγματικότητα οι τιμές προσδιορίζονται κυρίως από την αγορά. Στην περίπτωση πτώσεως των τιμών, προβλέπονται μέτρα παρεμβάσεως μέσα στην Κοινότητα. Εν τούτοις, τέτοια μέτρα, όπως ενίσχυση για ιδιωτική αποθεματοποίηση ή εξαγορά από οργανισμούς παρεμβάσεως, δεν εφαρμόζονται αυτομάτως· προσδιορίζονται από την Επιτροπή, αλλ' αυτό (συμπεριλαμβανομένης και της εξαγοράς από οργανισμούς παρεμβάσεως) δεν έχει συχνά μέχρι τώρα συμβεί. Οι διατάξεις που περιέχονται στο άρθρο 2 του κανονισμού 2759/75 πρέπει επίσης να αναφερθούν. Αυτό ορίζει ότι, «για να ενθαρρυνθούν οι επαγγελματικές και διεπαγγελματικές πρωτοβουλίες που διευκολύνουν την προσαρμογή της προσφοράς στις απαιτήσεις της αγοράς», είναι δυνατό να ληφθούν κοινοτικά μέτρα. Βασικοί κανόνες για τα μέτρα αυτά πρέπει να θεσπιστούν κατά τη διαδικασία του άρθρου 43, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΟΚ, πράγμα που μέχρι τώρα προφανώς δεν έχει γίνει.

β) Πρέπει να σημειωθεί ότι αυτή η οργάνωση της αγοράς, η οποία δεν περιορίζεται στο συντονισμό των εθνικών οργανώσεων της αγοράς, όπως προβλέπεται στο άρθρο 40 της Συνθήκης ΕΟΚ, αλλά αντικαθιστά τις διάφορες εθνικές οργανώσεις αγοράς, τέθηκε σε εφαρμογή δυνάμει του άρθρου 60 της Πράξεως Προσχωρήσεως από 1ης Φεβρουαρίου 1973 μέσα στα νέα κράτη μέλη με τους ποικίλους βασικούς κανόνες της (ειδικές διατάξεις εφαρμοζόμενες όσον αφορά τα εξισωτικά ποσά λόγω προσχωρήσεως). Οι μόνες παρεκκλίσεις που ίσχυαν για το Ηνωμένο Βασίλειο απέρρεαν από το άρθρο 76, παράγραφος 2, της Πράξεως Προσχωρήσεως, που επέτρεπε στο κράτος αυτό να μην εφαρμόζει μέχρι τις 31 Οκτωβρίου 1974 τον κοινοτικό πίνακα κατατάξεως των σφαγίων χοιρινών. Δεδομένου ότι δεν γίνεται καμιά άλλη παρέκκλιση όσον αφορά το Ηνωμένο Βασίλειο (αντιθέτως

π.χ. προς ό,τι ανέφερε το άρθρο 89 για τη Δανία σε σχέση με την οργάνωση αγοράς γάλακτος), πρέπει να γίνει δεκτό ότι η κοινή οργάνωση προσφέρει «ισοδύναμες εγγυήσεις για την απασχόληση και το βιοτικό επίπεδο των ενδιαφερομένων παραγωγών» στις προηγούμενες εθνικές οργανώσεις αγοράς και ότι, επομένως, οι βασικοί κανόνες τους εφαρμόστηκαν στο Ηνωμένο Βασίλειο από την παραπάνω ημερομηνία.

γ) Πριν συναγάγω οποιαδήποτε συμπεράσματα από αυτό για την παρούσα υπόθεση, χρειάζεται να αναφερθώ στη νομολογία του Δικαστηρίου, στην οποία τα εθνικά μέτρα έπαιξαν κάποιο ρόλο παράλληλα με τις κοινές οργανώσεις της αγοράς.

Η πρώτη από αυτές τις υποθέσεις, υπόθεση 82/71, PUBLICO MINISTERO DE LA REPUBLICA ITALIANA κατά SOCIETÀ AGRICOLA IDUSTRIA LATTE (SAIL), SLG. 1972, σ. 119, αφορούσε το αποκλειστικό δικαίωμα αγοράς και πώλησεως των ιταλικών γαλακτοκομικών κέντρων, καθώς και την εκτίμησή τους υπό το πρίσμα του κοινοτικού δικαίου. Το Δικαστήριο λοιπόν προσέδωσε αποφασιστική σημασία στο γεγονός ότι με τον κανονισμό 804/68 (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/003) είχε ιδρυθεί, καίτοι ατελής διότι ήταν απαραίτητα συμπληρωματικά μέτρα, μια οριστική οργάνωση. Επομένως, το Δικαστήριο μπόρεσε να διαπιστώσει ότι από εκείνη την εποχή και εφεξής εναπέκειτο αποκλειστικά στην κοινοτική αρχή να αποφασίζει για τη «διατήρηση οποιουδήποτε εθνικού συστήματος οργανώσεως, παρεμβάσεως ή ελέγχου». Δεδομένου όμως ότι οι κοινοτικοί κανονισμοί είχαν προβλέψει μόνο μια προσωρινή παραχώρηση για τα ιταλικά γαλακτοκομικά κέντρα, οι τελευταίοι, μετά την εκπνοή της προβλεπόμενης προθεσμίας, έπρεπε να θεωρηθούν ασυμβίβαστοι με το κοινοτικό δίκαιο.

Σε μια άλλη υπόθεση, υπόθεση 190/73, OFFICIER VAN JUSTITIE κατά J. W. J. VAN HAASTER, SLG. 1974, σ. 1123, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι μια κοινή οργάνωση αγοράς αποκλείει την ύπαρξη εθνικών κανονισμών περί ποσοστώσεως της παραγωγής: ένα τέτοιο καθεστώς θα έπρεπε να θεωρηθεί ως μέτρο που έχει ισοδύναμο αποτέλεσμα με ποσοτικό περιορισμό στις εξαγωγές.

Στην υπόθεση 51/74 P. J. VAN DE HOLST ZONEN κατά PRODUKTSCHAP VOOR SIERGEWASSEN, SLG. 1975, σ. 79, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι, άπαξ και έχει ιδρυθεί κοινή οργάνωση αγοράς, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να λάβουν οποιοδήποτε μέτρο που θα μπορούσε να την υποσκάψει ή να δημιουργήσει εξαιρέσεις από αυτή, προς τούτο δε είναι αναγκαίο να λαμβάνονται υπόψη οι αντικειμενικοί σκοποί της κοινοτικής νομοθεσίας.

Στην ίδια σειρά κατατάσσεται ακόμη η απόφαση στην υπόθεση 111/76 OFFICIER VAN JUSTITIE κατά BERT VAN DEN HAZEL, SLG. 1977, σ. 901. Με αυτή το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η ύπαρξη κοινής οργανώσεως αγοράς αποκλείει μέτρα που λαμβάνονται αυτοβούλως από επαγγελματίες και διεπαγγελματικές οργανώσεις, καθώς και ειδικά σε εθνικό πλαίσιο, καθόσον μη συντονισμένη ενέργεια θα μπορούσε να προκαλέσει διάκριση μεταξύ παραγωγών και καταναλωτών και να νοθεύσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών. Περαιτέρω, με την απόφαση αυτή τονίστηκε ότι μέτρα που λαμβάνουν οι εθνικές αρχές για να επιβάλλουν ποσοστώσεις είναι ασυμβίβαστα προς την κοινή οργάνωση αγοράς.

Τέλος, πρέπει να αναφερθεί η απόφαση της 29ης Ιουνίου 1978 που δεν έχει ακόμα δημοσιευτεί στη Συλλογή, στην υπόθεση 154/77, PROCUREUR DU ROI κατά P. DECHMANN: αυτή εκδόθηκε σχετικά με την

ίδια κοινή οργάνωση αγοράς χοιρινού κρέατος και αφορά εθνικά μέτρα στο πεδίο τιμών καταναλωτή. Για μένα είναι σημαντική η παρατήρηση ότι η κοινή οργάνωση αγοράς χοιρινού «καθιέρωσε σύστημα που περιλαμβάνει ένα σύνολο ουσιαστικών κανόνων και εξουσιών, συμπεριλαμβάνοντας ένα πλαίσιο οργάνωσης, που προορίζεται για την αντιμετώπιση όλων των προβλεπόμενων καταστάσεων». Περαιτέρω, το Δικαστήριο τόνισε ότι η κοινή οργάνωση αγοράς απαιτούσε την εξάλειψη όλων των εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων και κάθε νόθευσης στο ενδοκοινοτικό εμπόριο.

δ) Εν όψει των όσων ήδη ελέχθησαν σε σχέση με την οργάνωση αγοράς χοιρινού και μετά τις διαμαρτυρίες αυτές για τα χαρακτηριστικά του συστήματος εμπορίας που ισχύει στη Βόρεια Ιρλανδία, καθίσταται σαφές ότι αυτό το σύστημα δύσκολα συμβιβάζεται με την οργάνωση αγορών στον τομέα του χοιρινού κρέατος.

Κατά τη γνώμη μου, το αποφασιστικό ερώτημα δεν είναι το αν το σύστημα της Βόρειας Ιρλανδίας πρέπει να θεωρηθεί ως εθνική οργάνωση αγοράς. Όπως γνωρίζει το Δικαστήριο, η Επιτροπή το θεωρεί ως εθνική οργάνωση και αναφέρεται στον ορισμό που περιέχεται στην απόφαση στην υπόθεση 48/74, CHARMASSON κατά MINISTER FOR ECONOMIC AFFAIRS AND FINANCE, SLG. 1974, σ. 1383, σύμφωνα με την οποία η εθνική οργάνωση αγοράς «ισοδυναμεί με ένα σύνολο νομικών μέτρων που θέτουν τη ρύθμιση της αγοράς των σχετικών προϊόντων υπό τον έλεγχο της δημόσιας αρχής, με σκοπό να εξασφαλίσουν, μέσω της αυξήσεως της παραγωγής και της άριστης εκμετάλλευσης των συντελεστών της παραγωγής, ιδίως της εργασίας, ένα εύλογο βιοτικό επίπεδο στους παραγωγούς, τη σταθερότητα των αγορών, την εξασφάλιση του εφοδιασμού και εύλογες τιμές στους καταναλωτές». Έναντι αυτού, κατά

τη γνώμη μου, ο BOARD ισχυρίζεται, όχι εντελώς πειστικά, ότι δεν αποτελεί παρά μόνο μια περιφερειακή οργάνωση και ότι οι εξουσίες που του παρασχέθηκαν (στερείται ειδικού συστήματος παρεμβάσεως να ελέγχει την αγορά με τη βοήθεια περιορισμών στην παραγωγή, κατωτάτων τιμών ή εισφορών) δεν αρκούν για να παράσχουν στους παραγωγούς μια εγγύηση παραγωγής και να εξασφαλίσουν έτσι το βιοτικό τους επίπεδο. Αυτή η διάσταση γνωμών μπορεί να μείνει ανοικτή. Το ζήτημα της παραβιάσεως του κοινοτικού δικαίου δεν εξαρτάται αποφασιστικά από το αν υπάρχει εθνική οργάνωση αγοράς, αλλά, καθώς εμφανίζεται από τη νομολογία, όλα τα εθνικά συστήματα είναι σχετικά, είτε περιορίζονται σε περιοχές είτε όχι.

Επομένως, στην παρούσα υπόθεση πρέπει να τονιστεί ότι, σύμφωνα με την κοινή οργάνωση αγοράς χοιρινού κρέατος, κάθε παραγωγός πρέπει να έχει ελεύθερη πρόσβαση στην αγορά, ότι οι τιμές πρέπει να προσδιορίζονται πολύ ελεύθερα από την αγορά και, αν λαμβάνονται προς τούτο αποφάσεις από τα κοινοτικά όργανα, κάθε ενδιαφερόμενος πρέπει να έχει τη δυνατότητα άμεσης συμμετοχής στα μέτρα παρεμβάσεως. Εξ άλλου, είναι ουσιώδες ότι αυτό αποκλείεται κατά το σύστημα της Βόρειας Ιρλανδίας, όπου η διάθεση στο εμπόριο διέρχεται αναγκαστικά από τον BOARD. Έτσι, οι παραγωγοί στερούνται ελεύθερης προσβάσεως στις εσωτερικές αγορές, δεν μπορούν να εξαγάγουν απ' ευθείας και δεν έχουν τη δυνατότητα να πωλούν τα προϊόντα τους σε οργανισμούς παρεμβάσεως, όπου εφαρμόζονται παρεμβατικά μέτρα. Περαιτέρω, πρέπει ακόμα να προστεθεί ότι οι τιμές δεν σχηματίζονται από την αγορά, αλλά καθορίζονται από τον BOARD και ότι αυτός κρατεί από αυτές τα αναγκαία ποσά για την χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων του. Περαιτέρω, δεν πρέπει να παραβλεφθεί ότι η χρήση των κεφαλαίων που εμφανίζονται σε ειδικό λογαριασμό, που διαχειρίζεται ο BOARD, επηρεάζει τις τάσεις των τιμών, έστω κι αν αυτές

μπορεί να περιοριστούν από γεωγραφικής απόψεως ή όσον αφορά την έκτασή τους: σύμφωνα με τα στοιχεία που παρασχέθηκαν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, το 1% των εσόδων του BOARD διατίθεται στον παραπάνω ειδικό λογαριασμό. Αυτές οι σκέψεις αρκούν αναμφιβόλως για την εκτίμηση που πρέπει να γίνει. Το ερώτημα αν το σύστημα διπλής τιμής που εφαρμόζει ο BOARD, το οποίο προφανώς δεν αποτελεί απαραίτητο στοιχείο του μονοπωλίου εμπορίας, έχει συμβάλει στους παράνομους περιορισμούς της παραγωγής ή αν το σύστημα της Βόρειας Ιρλανδίας έχει ενθαρρύνει την παραγωγή, όπως ισχυρίζεται ο BOARD, μπορεί τελικά να παραμείνει ανοιχτό.

3. Οι παρατηρήσεις που προεκτέθηκαν δεν παρέχουν τίποτε περισσότερο από μια προσωρινή εκτίμηση. Τώρα πρέπει να εξεταστεί το ερώτημα κατά πόσο άλλες σκέψεις, οι οποίες αναφέρθηκαν κατά τη διαδικασία, μπορούν να αντιταχτούν στις αμφιβολίες που εκφράστηκαν σχετικά με το κοινοτικό δίκαιο και μπορούν να δικαιολογήσουν το σύστημα της Βόρειας Ιρλανδίας.

α) Παρατηρήθηκε ότι ο BOARD, ο οποίος έχει το μονοπώλιο εμπορίας, αποτελείται κυρίως από παραγωγούς χοίρων. Αυτό μας φέρνει προφανώς στο νου το άρθρο 2 της κοινής οργανώσεως αγοράς χοιρινού κρέατος (κανονισμός 2759/75), το οποίο ορίζει ότι μπορεί να ληφθούν μέτρα, «για να ενθαρρυνθούν οι επαγγελματικές και διεπαγγελματικές πρωτοβουλίες που διευκολύνουν την προσαρμογή της προσφοράς στις απαιτήσεις της αγοράς». Περαιτέρω, είναι ενδιφερόν να σημειωθεί ότι υπάρχουν ανάλογες ομάδες σε άλλα κράτη μέλη. Στη Γαλλία π.χ. το 50% των πωλήσεων γίνεται μέσω συνεταιρισμών και στη Δανία η σημασία των συνεταιρισμών παραγωγών, οι οποίοι έχουν δικά τους σφαγεία, γραφεία εξαγωγής και κεφάλαια σταθεροποιήσεως, είναι ακόμη μεγαλύτερη, διοχετεύουν δε το 90% περίπου της παραγωγής.

Εν προκειμένω όμως δεν μπορεί να παρακαμφθεί η άποψη ότι και στα δύο παραπάνω κράτη μέλη οι ομάδες παραγωγών αποτελούν εθελοντικές ενώσεις. Βέβαια ο BOARD, που αποτελεί ένα είδος αναγκαστικού καρτέλ, από το οποίο κανένας δεν μπορεί να ξεφύγει, δεν μπορεί να συγκριθεί με αυτούς. Εξ άλλου, όσον αφορά το άρθρο 2 της οργανώσεως αγοράς χοιρινού κρέατος, πρέπει να σημειωθεί ότι η διάταξη αυτή προβλέπει τη δυνατότητα κοινοτικών μέτρων και όχι μονομερών εθνικών μέτρων, όπως αυτά που αποτελούν το αντικείμενο της κύριας δίκης.

β) Επίσης έγινε αναφορά στη δύσκολη κατάσταση της Βόρειας Ιρλανδίας και στη σπουδαιότητα της παραγωγής χοίρων και μεταποίησης του χοιρινού κρέατος στην περιοχή αυτή. Αν αυτός ο τομέας της οικονομίας, που κυρίως αφορά τις εξαγωγές, πρόκειται να παραμείνει ανταγωνιστικός σε άλλες αγορές, τότε, κατά τους ισχυρισμούς των διαδίκων, εν όψει των δυσχερειών σχετικά με τις μεταφορές σε μεγάλες αποστάσεις και τις υψηλές τιμές παραγωγών στη Βόρεια Ιρλανδία καθώς επίσης εν όψει της ισχυρής θέσεως των ανταγωνιστών που εν μέρει ευνοούνται από νομισματικά εξισωτικά ποσά και για τους οποίους, όπως για τους Δανούς, θα μπορούσε να λεχθεί ότι δεσπόζουν στη βρετανική αγορά, η μεταποίηση και εμπορία χοίρων προοριζόμενων για μπέικον στη Βόρεια Ιρλανδία πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο εκλογικευμένη. Λέγεται ότι το μονοπώλιο είναι προς τούτο ζωτικό, διότι επιτρέπει το μακροπρόθεσμο προγραμματισμό και τη μεταποίηση μεγάλων ποσοτήτων· για να διατηρηθεί η αποτελεσματικότητα του συστήματος, δεν μπορεί να επιτραπεί στους παραγωγούς να πωλούν απευθείας σε μεταποιητές ένεκα στενοπρόθεσμου οφέλους. Δεν νομίζω ότι χρειάζεται να προχωρήσουμε τώρα σε λεπτομέρειες για το πόσο ακριβές είναι αυτό. Εν πάση περιπτώσει, ο κανόνας είναι ότι, όπου υπάρχει κοινή οργάνωση αγοράς, μονομερή εθνικά μέτρα, συγκρουόμενα με αυτή, κατ' αρχήν δεν επι-

τρέπονται και ότι σε τέτοιες καταστάσεις μόνο οι κοινοτικές αρχές μπορούν να αποφασίσουν τη διατήρηση των εθνικών οργανώσεων αγοράς ή παρόμοιων συστημάτων. Αυτό απορρέει σαφώς από τη νομολογία, στην οποία, καθώς απέδειξα, όσον αφορά το θέμα της οργανώσεως της αγοράς χοιρινού κρέατος, έχει τονιστεί ότι η τελευταία έχει ιδρυθεί στο πλαίσιο της οργανώσεως που αποσκοπεί να αντιμετωπίσει όλες τις προβλεπόμενες καταστάσεις.

Κατά το χρόνο που έλαβαν χώρα τα πραγματικά περιστατικά δεν υπήρχαν μέτρα των κοινοτικών αρχών δυνάμενα να δικαιολογήσουν τις δραστηριότητες του BOARD, αλλ' ούτε και σήμερα ακόμα υπάρχουν. Έχουμε μόνο ακούσει συζητήσεις, που έχουν γίνει με την Επιτροπή σχετικά με διάφορα γραφεία γενικών, ήτοι χωρίς λεπτομερή εξέταση του NORTHERN IRELAND PIGS BOARD και ότι, κατά την άνοιξη του 1978, αυτές οδήγησαν στην έκδοση δύο κανονισμών (αριθ. 1421 και 1422/78), σχετικά με την οργάνωση αγοράς γάλακτος. Φαίνεται ότι υπάρχουν περαιτέρω συζητήσεις, ακόμα εν εξελίξει, περί του NORTHERN IRELAND BACON PIGS BOARD και, σύμφωνα με τις παρατηρήσεις του εκπροσώπου της Επιτροπής, είναι ήδη σαφές ότι το μονοπώλιο εμπορίας δεν μπορεί να θεωρηθεί απαραίτητο.

Επομένως, είναι βέβαιο ότι το μονοπώλιο εμπορίας της Βόρειας Ιρλανδίας δεν μπορεί να δικαιολογηθεί σε σχέση με τις ανάγκες οικονομικής και περιφερειακής πολιτικής. Περαιτέρω, θα αποτελούσε γνώμη μου, αν αυτή η κατεύθυνση σκέψεως χρειάζεται να ακολουθηθεί στην παρούσα σχέση, ότι καμιά δικαιολογία δεν μπορεί να βρεθεί στη σκέψη ότι τα αποτελέσματα του μονοπωλίου εμπορίας επί της κοινής αγοράς είναι μηδαμινά, καθόσον οι πωλήσεις του BOARD αποτελούν λιγότερο από το 1% των συνολικών πωλήσεων μέσα στην κοινή αγορά. Για μένα, είναι προφανές ότι αυτή

η σκέψη είναι άσχετη, διότι διαταράξεις και παραβιάσεις μιας κοινής οργανώσεως αγοράς δεν μπορούν φυσικά να είναι ανεκτές απλώς γιατί επηρεάζουν ένα περιορισμένο και σχετικά μικρό τμήμα της κοινής αγοράς.

γ) Όσον αφορά τις εξαγωγές σε άλλα κράτη μέλη και ιδίως στη Δημοκρατία της Ιρλανδίας, από την οποία το σύστημα εμπορίας αποκλείει τους παραγωγούς, προβάλλεται περαιτέρω ότι τα νομισματικά εξισωτικά ποσά, τα οποία εφαρμόζονται μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και της Δημοκρατίας της Ιρλανδίας, διότι το πρώτο, εν αντιθέσει προς τη δεύτερη, δεν έχει συμφωνήσει να υποτιμήσει την πράσινη λίρα, έχουν καταστήσει για μακρό χρόνο τις εξαγωγές αντιοικονομικές. Επομένως, τον Ιανουάριο του 1977, μια εισαγωγή που γινόταν στη Δημοκρατία της Ιρλανδίας και υπέκειτο σε νομισματικό εξισωτικό ποσό απέφερε 4,40 λίρες στερλίνες λιγότερες από μια εγχώρια πώληση και δεν κάλυπτε ούτε το κόστος παραγωγής. Προβάλλεται ο ισχυρισμός ότι εξαγωγή κατά καταστρατήγηση του νομισματικού εξισωτικού ποσού δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αξίζει προστασίας. Δεδομένου ότι ο μεθοριακός έλεγχος είναι δύσκολος, ο μόνος τρόπος προλήψεως είναι μέσω των MOVEMENT OF PIGS REGULATIONS. Μόνο κατ' αυτό τον τρόπο μπορεί να εξασφαλιστεί ότι οι μη κανονικές εξαγωγές προς τη Δημοκρατία της Ιρλανδίας δεν προκαλούν στη μεταποιητική βιομηχανία της Βόρειας Ιρλανδίας σοβαρή ζημία.

Όσον αφορά τους ισχυρισμούς αυτούς, κατά την άποψή μου, πρέπει πρώτα να λεχθεί ότι το ζήτημα της εξαγωγής και των εμποδίων της είναι η μόνη πλευρά του προβλήματος που μας αφορά εν προκειμένω. Επί πλέον, η νομισματική εξίσωση δεν αποτελεί ένα διαρκές σύστημα που δεν υπόκειται σε καμιά τροποποίηση, αλλά, απεναντίας, μπορεί συχνά να τροποποιηθεί με βραχεία ειδοποίηση, πέρα από το γεγονός ότι η τάση στις τιμές αγοράς μπορεί να

καταστήσει τις εξαγωγές να φαίνονται εύλογες ακόμα μια φορά, παρά τα νομισματικά εξισωτικά ποσά.

Όσον αφορά τον κίνδυνο καταστρατηγήσεως των νομισματικών εξισωτικών ποσών και την πρόληψη φαινομένων τα οποία κατά καιρούς αποκαλούνται στην καθομιλουμένη μάλλον ως «U-PIGS» και «O-PIGS», η Επιτροπή δίκαια παρατηρεί ότι αυτή η κατάσταση, προκύπτουσα από την άρνηση υποτιμήσεως της βρετανικής πράσινης λίρας, δεν δικαιολογεί άλλα μονομερή εθνικά μέτρα που έχουν ισοδύναμο αποτέλεσμα προς ποσοτικούς περιορισμούς επί των εξαγωγών. Αν υποθέσουμε ότι πρέπει εν προκειμένω να αποστούμε από τις αρχές του κοινοτικού δικαίου, τότε, ανάλογα με την περίπτωση, είναι αναγκαία η λήψη μέτρων από τις κοινοτικές αρχές.

δ) Τέλος, έχει γίνει αναφορά στα άρθρα 90 και 37 της Συνθήκης ΕΟΚ σε σχέση με το γεγονός ότι η εμπορία χοίρων για μπέικον, των οποίων η εκτροφή έγινε στη Βόρεια Ιρλανδία, δεν μπορεί να γίνει παρά μέσω του BOARD, ο οποίος έτσι έχει ειδικά δικαιώματα ή ακόμα και μονοπώλιο.

αα) Οι σχετικές παρατηρήσεις μου, όσον αφορά το πρώτο από τα παραπάνω άρθρα και τη δικαιολογία που μπορεί να αντληθεί σχετικά μ' αυτό, μπορούν να είναι πολύ σύντομες.

Πρέπει να μη παραβλεφθεί ότι, έστω κι αν υποτεθεί ότι το άρθρο 90 επιτρέπει στα κράτη μέλη να χορηγούν ειδικά ή αποκλειστικά δικαιώματα σε επιχειρήσεις, προβλέπει επίσης ότι τα κράτη μέλη δεν θεσπίζουν ούτε διατηρούν σε ισχύ οποιοδήποτε μέτρο αντίθετο προς τους κανόνες της Συνθήκης. Επομένως, το άρθρο 90, παράγραφος 1, δεν

μπορεί να χρησιμοποιηθεί προς δικαιολόγηση των μέτρων της Βόρειας Ιρλανδίας. Όσον αφορά, εξάλλου, την εφαρμογή του άρθρου 90, παράγραφος 2, στην παρούσα υπόθεση, ήτοι ότι ο BOARD αποτελεί επιχείρηση «στην οποία έχει ανατεθεί η διενέργεια υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος», πράγμα που θα επέτρεπε ορισμένες παρεκκλίσεις από τις διατάξεις της Συνθήκης, τίποτε σχετικό δεν ελέγχθη κατά τη διαδικασία και, εν όψει όλων των όσων γνωρίζουμε, θα φαινόταν εντελώς εσφαλμένο να τον θεωρήσουμε ως τοιούτο.

ββ) Όσον αφορά εξάλλου το άρθρο 37 της Συνθήκης ΕΟΚ και τα κρατικά μονοπώλια εμπορικού χαρακτήρα που προβλέπονται σ' αυτό, κατά την άποψη του BOARD αυτό περιλαμβάνει ένα τέτοιο μονοπώλιο, το δε άρθρο 44 της Πράξεως Προσχωρήσεως επιτρέπει, μέχρι τέλος του 1977, τη διαρρύθμιση τέτοιων μονοπωλίων. Από αυτό έπεται ότι, κατά το χρόνο των περιστατικών που συνιστούν το αδίκημα το οποίο αποτέλεσε αφορμή της παρούσας διαδικασίας, δηλαδή κατά την αρχή του 1977, δεν θα μπορούσε να γίνει λόγος για άμεση ισχύ του άρθρου 37 στη Βόρεια Ιρλανδία ή, με άλλα λόγια, ότι το μονοπώλιο του BOARD θα μπορούσε να εξακουλοθήσει να υπάρχει μέχρι την 1η Ιανουαρίου 1978, έστω κι αν δεν συμβιβαζόταν, από κάθε άποψη, με τους κανόνες της Συνθήκης.

Όσο κι αν μπορεί να φαίνεται ελκυστική αυτή η άποψη εκ πρώτης όψεως, μπορώ να πω αμέσως ότι αυτό δεν συμβαίνει στην παρούσα υπόθεση.

Έτσι αμφισβητείται αν ο BOARD αποτελεί «κρατικό μονοπώλιο εμπορικού χαρακτήρα» κατά την έννοια του άρθρου 37. Και τούτο, όχι διότι αυτός δεν έχει τα χαρακτηριστικά δημόσιου οργάνου (κατέστη δυνατό να αποδειχτεί ότι το καταστατικό του

BOARD είναι δημοσίου δικαίου· τρία από τα μέλη του διορίζονται από τον υπουργό, ο οποίος έχει ορισμένες εξουσίες ελέγχου και την εξουσία εκδόσεως οδηγιών, όχι μόνο έναντι του BOARD, αλλά μπορεί επίσης να μεταβάλλει το σύστημα). Παρ' όλ' αυτά, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, υπομνήστηκε στο Δικαστήριο ότι το Ηνωμένο Βασίλειο δήλωσε κατά τις διαπραγματεύσεις περί της προσχωρήσεως ότι δεν υπήρχε κανένα μονοπώλιο εμπορικού χαρακτήρα κατά την έννοια του άρθρου 37 στο έδαφός του, αυτό δε επιβεβαιώθηκε όχι μόνο από τα έγγραφα που προσκομίστηκαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, αλλά και από την τέταρτη έκθεση της Επιτροπής περί της πολιτικής επί του ανταγωνισμού της Κοινότητας. Έχει επίσης γίνει σαφές ότι εν προκειμένω πρόκειται μόνο για ένα περιφερειακό ίδρυμα και όχι για πλήρες μονοπώλιο, καθόσον το σύστημα εμπορίας σαφώς εφαρμόζεται μόνο σε χοίρους για μπέικον που εκτρέφονται στη Βόρεια Ιρλανδία και όχι σε εισαγόμενα προϊόντα.

Εν προκειμένω πρέπει να προστεθεί και άλλη μία σκέψη, που κατά τη γνώμη μου είναι πιο σημαντική και αφορά τη σχέση του άρθρου 37 με τις διατάξεις της Συνθήκης περί γεωργικής πολιτικής. Το άρθρο 38, παράγραφος 2, σύμφωνα με το οποίο τα άρθρα 39 μέχρι 46 πρέπει να θεωρούνται ως ειδικοί κανόνες, ορθώς αναφέρθηκε. Στην παρούσα υπόθεση, πρέπει να υποτεθεί, αφενός, ότι η λειτουργία του συστήματος εμπορίας, που έχει υιοθετηθεί δυνάμει του AGRICULTURAL MARKETING ACT, αποβλέπει προπάντων στην προστασία των συμφερόντων των εκτροφών χοίρων, ρυθμίζοντας και σταθεροποιώντας την αγορά. Είτε ο BOARD με τους κανόνες του περί εμπορίας πρόκειται ως εθνική οργάνωση αγοράς είτε όχι, μπορεί βεβαίως να υποτεθεί ότι, ως εθνική οργάνωση αγοράς, αποβλέπει στην εξασφάλιση της προστασίας της απασχολήσεως και του βιοτικού επιπέδου των ενδιαφερόμενων παραγωγών. Εξάλλου, είναι εξ ίσου σαφές ότι η λειτουργία αυτή, ειδικότερα, έχει αναλη-

φθεί από την κοινή οργάνωση αγοράς, η οποία, σύμφωνα με το άρθρο 43 της Συνθήκης, έπρεπε να αντικαταστήσει τις εθνικές οργανώσεις αγοράς και να μεριμνήσει για τις αντίστοιχες εγγυήσεις της απασχολήσεως και του βιοτικού επιπέδου των ενδιαφερόμενων παραγωγών. Επομένως, είναι προφανές ότι, με τη δημιουργία κοινών οργανώσεων αγοράς, όχι μόνο δεν υπάρχει πλέον έδαφος για εθνικές οργανώσεις αγοράς, αλλά ότι το ίδιο πράγμα, δηλαδή η πλήρης αντικατάσταση, ισχύει και για τα κρατικά μονοπώλια εμπορικού χαρακτήρα κατά την έννοια του άρθρου 37, των οποίων οι κύριες λειτουργίες αντιστοιχούν σε εκείνες της εθνικής οργάνωσης αγοράς. Σχετικά, είναι επίσης ενδιαφέρον να τονιστεί εν προκειμένω (και με αυτό τελειώνω τις παρατηρήσεις μου για το άρθρο 37) ότι στην απόφαση στην υπόθεση 82/71, που ήδη αναφέρθηκε, τα εν λόγω ιταλικά γαλακτοκομικά κέντρα, κατά το χρόνο των περιστατικών, εκτιμώνταν όχι κατά το άρθρο 90 ή το άρθρο 37 της Συνθήκης, αλλά αποκλειστικά στο πλαίσιο των γεωργικών διατάξεων της Συνθήκης.

4. Δεδομένου ότι μπορεί έτσι να συναχθεί πράγματι ότι είναι ορθή η εντύπωση ότι οι κανόνες εμπορίας της Βόρειας Ιρλανδίας για τους χοίρους που προορίζονται για μπέικον είναι ασυμβίβαστοι με την κοινή οργάνωση αγοράς χοιρινού κρέατος, στην πραγματικότητα δεν χρειάζεται να εξεταστούν τα υπόλοιπα ερωτήματα του εθνικού δικαστηρίου, για να διαπιστωθεί κατά πόσο άλλες πτυχές θα μπορούσαν να ενδυναμώσουν περαιτέρω την κρίση που κατέληξε. Παρ' όλ' αυτά, θα ήθελα να εξετάσω τουλάχιστον αν μπορεί να γίνει λόγος για μέτρα που έχουν ισοδύναμο αποτέλεσμα με τους ποσοτικούς περιορισμούς επί των εξαγωγών, με άλλα λόγια — αφού μετά την εκπονή της μεταβατικής περιόδου δεν έχει πλέον συμπεριληφθεί στην οργάνωση της αγοράς καμιά τέτοια απαγόρευση σχετική με το ενδοκοινοτικό εμπόριο — κατά πόσο δύναται να γίνει λόγος ότι παραβιάστηκε η γενική διάταξη του άρθρου 34 της Συνθή-

κης ΕΟΚ. Όπως γνωρίζει το Δικαστήριο, δυνάμει του άρθρου 42 της Πράξης Προσχωρήσεως, η απαγόρευση αυτή ισχύει για τους ποσοτικούς περιορισμούς από την ημερομηνία της προσχωρήσεως και για τα μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος από 1ης Ιανουαρίου 1975 το αργότερο.

Κατά τη γνώμη μου, ότι η Επιτροπή είπε για το θέμα αυτό είναι επίσης απόλυτα ορθό.

Σχετικά, πρέπει να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με τη νομολογία (υπόθεση 2/73, RISERIA LUIGI GEDDO κατά ENTE NAZIONALE RISI, SLG. 1973, σ. 865), η κυκλοφορία των εμπορευμάτων μέσα στην Κοινότητα πρέπει να ελευθερωθεί από κάθε εμπόδιο και, όπως το Δικαστήριο αποφάνθηκε με την απόφασή του στην υπόθεση 68/76, COMMISSION κατά FRENCH REPUBLIC, SLG. 1977, σ. 515, ακόμα και ειδικές διατυπώσεις πρέπει να θεωρηθούν ως εμπόδια κατά την έννοια της παραπάνω απογορεύσεως. Περαιτέρω, είναι βέβαιο ότι οι παραγωγοί χοίρων της Βόρειας Ιρλανδίας δεν μπορούν, όπως έχουμε δει, να εξαγάγουν οι ίδιοι παρά μόνο μέσω του BOARD, μολονότι δεν πρέπει να αποκλείεται, επί πλέον, ότι ο BOARD — του οποίου θυμόμαστε τα συμφέροντα που έχει στη μεταποιητική βιομηχανία της Βόρειας Ιρλανδίας — μπορεί να έχει την τάση να προστατεύει αυτή τη βιομηχανία μεταποιήσεως, με περιορισμούς της εξαγωγής, όταν θα ήταν δυνατό να επιτευχθούν υψηλότερες τιμές με την εξαγωγή. Σχετικά, είναι επίσης ενδιαφέρον να τονιστεί ότι, σύμφωνα με την απόφαση πα-

ραπομπής και τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκόμισε εκπρόσωπος του BOARD κατά την κύρια διαδικασία, ένας ουσιώδης αντικειμενικός σκοπός του συστήματος εμπορίας είναι να εμποδίζεται η εξαγωγή προς τη Δημοκρατία της Ιρλανδίας.

Εν όψει αυτού, δεν μπορεί πράγματι να αμφισβητηθεί ότι το εν λόγω σύστημα εμπορίας έχει αποτελέσματα ισοδύναμα με ποσοτικούς περιορισμούς στις εξαγωγές, αυτό δε δεν μεταβάλλεται από το ήδη αναφερθέν γεγονός ότι, τουλάχιστον προσωρινά, το σύστημα νομισματικής εξισώσεως θα μπορούσε να καταλήξει στον αποκλεισμό των εξαγωγών.

5. Οι διαπιστώσεις αυτές αρκούν, για να δοθεί προσήκουσα απάντηση στην αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως. Δεν χρειάζεται να εξεταστούν τα υπόλοιπα ερωτήματα της αποφάσεως παραπομπής, όπως το αν ο BOARD πρέπει να θεωρηθεί ως επιχείρηση κατά την έννοια των άρθρων 85 και 86, το αν η εθνική οργάνωση αγοράς εμπίπτει στο άρθρο 2 του κανονισμού 26 και το αποτέλεσμα του άρθρου 8 της Συνθήκης ΕΟΚ· ούτε επίσης χρειάζεται να εξεταστεί το ερώτημα που περιέχει η συνοδευτική επιστολή της 10ης Μαρτίου 1978, δηλαδή αν η βρετανική Κυβέρνηση διατηρούσε ακόμα κατά το Μάιο του 1972 την εξουσία εκδόσεως των MOVEMENT OF PIGS REGULATIONS, αφού είχε ήδη υπογραφεί η Συνθήκη Προσχωρήσεως.

6. Επομένως, στα ερωτήματα του MAGISTRATE'S COURT του ARMAGH προσήκει η εξής απάντηση:

Η ύπαρξη κοινής οργάνωσης αγοράς χοιρινού κρέατος, οι κανόνες της οποίας εφαρμόζονται κατ' αρχήν στο Ηνωμένο Βασίλειο από 1ης Φεβρουαρίου 1973,

αποκλείει μονομερή εθνικά μέτρα, τα οποία μπορούν να θίξουν τη λειτουργία και τους αντικειμενικούς σκοπούς της οργανώσεως της αγοράς. Ειδικότερα, η ίδρυση και διατήρηση μονοπωλίου εμπορίας χοίρων χάριν μιας ενώσεως παραγωγών που ελέγχεται από το κράτος είναι ασυμβίβαστα με την κοινή οργάνωση, έστω κι αν το μονοπώλιο εφαρμόζεται μόνο σε περιορισμένη περιοχή που αποτελεί μια οικονομική ενότητα και σε χοίρους που παράγονται εκεί.

Ένα τέτοιο σύστημα εμπορίας, που εμποδίζει τους παραγωγούς να εξάγουν απ' ευθείας χοίρους σε άλλα κράτη μέλη, πρέπει να θεωρηθεί ως μέτρο που έχει ισοδύναμο αποτέλεσμα με ποσοτικούς περιορισμούς επί των εξαγωγών. Αν οι λειτουργίες του είναι τουλάχιστον παρεμφερείς με εκείνες της εθνικής οργανώσεως αγοράς, αυτό δεν μπορεί να δικαιολογηθεί με παραπομπή στο άρθρο 37 της Συνθήκης ΕΟΚ, το οποίο ίσχυσε άμεσα στα νέα κράτη μέλη μόνο από 1ης Ιανουαρίου 1978.